

САВЕТ ЗА РЕГУЛАТОРНУ РЕФОРМУ
ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

05.11.2008. године

Предмет: Мишљење о томе да ли образложење Нацрта закона о генетички модификованим организмима садржи анализу ефеката у складу са чл. 39. и 40. ст. 2. Пословника Владе ("Службени гласник РС" бр. 100/2005)

У складу са чланом 39. и 40. ст. 2. Пословника Владе (Сл. гласник РС, бр. 100/2005) даје се

МИШЉЕЊЕ

Образложење Нацрта закона о генетички модификованим организмима, који је Савету за регулаторну реформу привредног система поднело на мишљење Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде, под бројем: 011-00-81/2008-09 од 03.11.2008. године, САДРЖИ ДЕЛИМИЧНУ АНАЛИЗУ ЕФЕКТА у складу чл. 39. и 40. ст.2. Пословника Владе.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

Савету за регулаторну реформу привредног система (у даљем тексту Савет) је Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде доставило на мишљење Нацрт закона о генетички модификованим организмима, са „Образложењем“ које садржи прилог под насловом „АНАЛИЗА ЕФЕКТА“.

Обрађивач прописа је у одељку „АНАЛИЗА ЕФЕКТА ПРОПИСА“ на адекватан начин, односно у складу са чл. 39. и 40. ст. 2. Пословника Владе ("Службени гласник РС" бр. 100/2005) образложио вршену анализу ефеката појединих решења и у формалном смислу испунио прописане захтеве.

Обрађивач прописа је у погледу појединих питања дао детаљан одговор, а то су пре свега питања која се односе на проблеме које закон треба да реши и циљеве који доношењем закона треба да се постигну (успостављање регулативног оквира који ће строго контролисати било какву употребу генетички модификованих организама; усклађивање прописа о генетички модификованим организмима и биолошкој сигурности са важећим законодавством Европске уније; обезбеђивање високог нивоа заштите животне средине, биодиверзитета, здравља људи и потрошача, итд.)

Међутим, обрађивач прописа је одговарајући на питање које се односи на трошкове које ће примена закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима истакао да су законом предвиђене таксе за покретање поступка разматрања пријаве и трошкови испитивања ГМО и производа од ГМО по налогу инспектора; да је Законом такође прописана обавеза да се формира стручно тело за процену ризика приликом употребе у затвореним системима, као и да овлашћене лабораторије које врше испитивање ГМО и производа од ГМО морају да испуне одређене услове, тако да су могући трошкови услед спровођења ових обавеза. Обрађивач прописа је, дакле, само истакао да су трошкови могући, не наводећи притом прецизно о којим тачно трошковима је реч и колико би ти трошкови износили, иако из предходно наведеног произилази да постоји низ трошкова које ће овај закон изазвати.

У делу који се односи на питање да ли позитивни ефекти закона оправдавају трошкове његове примене, обрађивач прописа је дао непотпун одговор. Савет је утврдио да је одговор на ово питање делимично дат у образложењу Нацрта закона из кога се може закључити да су позитивни ефекти у томе што ће се овим законом успоставити систем контроле и мере заштите животне средине и здравља људи од могућих штетних ефеката приликом употребе генетички модификованих организама и производа од генетички модификованих организама, што свакако представља један од битних ефеката, као и да ће се овим законом постићи заштита потрошача од куповине недозвољених генетичких производа од генетички модификованих организама. Иако је обрађивач прописа кроз образложење Нацрта закона истакао који су то позитивни ефекти овог закона, није одговорено на питање да ли ти позитивни ефекти оправдавају трошкове, односно није дао детаљну анализу трошкова, те се стога не може закључити да ли је обрађивач прописа вршио анализу ових решења.

Наиме, иако из закона произилази да ће исти имати бројне позитивне ефекте такође се из истог може закључити да закон изазива и бројне трошкове. Нпр. обрађивач прописа је овим законом предвидео увођење Стручног савета за биолошку сигурност, не наводећи при томе на који начин ће се овај Савет финансирати.

Савет указује да је питање трошкова које примена закона проузрокује, као и питање да ли позитивни ефекти закона оправдавају трошкове његове примене, веома битно питање које захтева веома детаљну анализу.

Такође обрађивач прописа није презентовао никакве нумеричке податке о тренутном стању броја лица која се баве употребом ГМО у затвореним системима, увођењем ГМО у животну средину, провозом ГМО о производа од ГМО, руковањем, превозом и паковањем ГМО, те се стога не може закључити да ли су ови подаци уопште узети у обзир приликом израде Нацрта закона.

Што се тиче јавних консултација, односно могућности заинтересованих страна да изнесу своје ставове о закону, из приложене анализе се види да је

обрађивач прописа спровео консултације, односно прихватио коментаре од водеће мултинационалне биотехнолошке компаније „Monsanto“, UNEP-а, Одељења за биотехнологију у Министарству заштите животне средине и просторног планирања Републике Словеније, међутим у конкретном случају реч о консултацијама спроведеним само са једном заинтересованом страном, док у наведеним консултацијама нема присуства друге стране нпр. потрошача (удружење потрошача) односно оне стране која се противи увођењу генетски модификованих организама а чији ставови могу бити од велике важности приликом регулисање наведеног питања.

Поред напред наведеног, Савет такође даје још неке сугестије везане за предложена законска решења.

Чланом 2. Нацрта закона прописано је да се ниједан модификовани живи организам не може ставити у промет, односно гајити у комерцијале сврхе ако за тај производ не постоје експериментални подаци о потенцијалном утицају на екосистеме који могу бити угрожени његовом употребом и који су добијени у огледима изведеним **на територији Републике Србије**. У погледу наведеног решења поставља се питање да ли је могуће вршење оваквих огледа на територији Републике Србије, односно да ли је могуће на други начин регулисати то питање уколико такви услови код нас још увек не постоје.

Чланом 5. Нацрта закона предвидвиђено је увођење Стручног савета за биолошку сигурност. Законом међутим нигде није прописано који су услови за именовање чланова Савета и на који начин ће се Савет финасирати.

Чланом 12. Нацрта закона прописано је да испитивање ГМО и производа од ГМО у циљу идентификације и квантификације генетичке модификације врши лабораторија која је овлашћена од стране Министарства. Обрађивач прописа није ни у образложењу нити у анализи пружио податке о томе колико има таквих лабораторија на територији Републике Србије, односно колико лабораторија испуњава техничке услове за вршење таквих испитивања.

Чланом 14. Нацрта закона прописано је да министарство по пријему пријаве упознаје јавност са садржином пријаве у најмање једном дневном листу који се дистрибуира на територији Републике Србије и путем електронских медија. Савет у конкретном случају указује на то да наведено решење не постиже никакве значајније ефекте а проурокује велике трошкове, па се поново поставља питање који је разлог за увођење ових трошкова и где би се нашла средства за реализацију овог решења, односно да ли би те трошкове сносио подносилац пријаве или држава. Сугеришемо да се преиспита могућност објаве на Интернет страни министарства, обзиром да је употреба Интернета у Србији на високом нивоу (према подацима Завода за статистику 35% домаћинстава и преко 90% привредника користи Интернет).

Чланом 15. Нацрта закона прописано је да на основу мишљења Стручног савета, имајући у виду релевантне примедбе јавности, као и извештај овлашћене лабораторије уколико је извештај тражен, **министар доноси решење** којим се одобрава употреба у затвореним системима, за намерно увођење у животну средину, за стављање у промет, односно за провоз, мере сигурности и време трајања одобрења. Наведеним чланом прописано је да министар доноси решење али је обрађивач прописа изоставио да наведе рок за доношење наведеног решења, а одсуство рока може да има негативне последице, и проузрокује правну несигурност.

Чланом 16. Нацрта закона прописано је да је подносилац пријаве дужан да шест месеци пре истека одобрења поднесе министарству пријаву за обнављање одобрења. Савет указује да иако закон прописује обавезу обнављања одобрења, у закону нигде није наведено на који период се предметно одобрење издаје, на основу чега би подносилац могао да зна од ког момента тече његова обавеза да поднесе пријаву за обнављање одобрења.

Чланом 18. Нацрта закона предвиђено је да се одобрење за употребу у затвореним системима издаје у виду дозволе. У наведеном члану такође није прописано од стране кога и у ком року се та дозвола издаје.

Чланом 28. Нацрта закона прописано је да ГМО или производ од ГМО за који је издато одобрење за стављање у промет, односно за провоз мора да се обележи читком и видном ознаком која указује на то да се ради о ГМО или производу од ГМО, као и да садржи јединствен идентификациони код. Савет је мишљења да начин обележавања производа ГМО или производа од ГМО **мора бити јасно прописан**, како би се олакшало потрошачима да препознају производ ГМО или производ од ГМО и да на основу тога донесу одлуку о куповини истог. Такође се из наведеног члана не може утврдити да ли се ова обавеза обележавања односи и на производе животињског порекла у чијој су исхрани коришћени производи ГМО или производи од ГМО.

У одељку који се односи на Регистар ГМО и производа од ГМО и регистра дозвола, **чланом 36.** Нацрта прописано је да се у регистар дозвола уписују правна лица која су добила дозволу за употребу у затвореним системима. Ставом 3. наведеног члана прописано је да регистар дозвола води Министарство

Наиме Савет указује на то да су сва правна лица већ регистрована односно уписана у Регистар привредних субјеката, који се води у Агенцији за привредне регистре, те стога Савету није јасно **зашто се уводи обавеза двоструке регистрације сваког правног лица које је добило дозволи за употребу у затвореним системима, када то својство може бити регистровано у Агенцији за привредне регистре.** Увођење додатне процедуре делује дестимулативно, а увођење паралелних регистара привредних субјеката изазива правну несигурност.

Чланом 40. Нацрта закона прописано је да фитосанитарни инспектор проверава мере сигурности приликом намерног увођења у животну средину. Савет

је мишљења да је потребно прописати **које су то мере сигурности које се морају предузети приликом намерног увођења у животну средину**, посебно имајући у виду чињеницу да се Законом предвиђа одговорност стваралаца, корисника, односно овлашћених заступника у Републици Србији за штету која је настала његовом директном, односно индиректном активношћу везаном за ГМО или проивод од ГМО којом се проузрокују последице за здравље људи и животну средину, у складу са овим законом и др. прописима.

Имајући у виду наведено, Савет је мишљења да образложење Нацрта закона о генетички модификованим организмима, који је Савету поднело на мишљење Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде САДРЖИ ДЕЛИМИЧНУ АНАЛИЗУ ЕФЕКТА у складу са чл. 39. и 40. ст. 2. Пословника Владе.

ПРЕДСЕДНИК САВЕТА

Млађан Динкић

